

Avsändarens tjänsteställe/handläggare

Regional Utveckling

Fredrik Bergman

Finansdepartementet, Enheten för digital
infrastruktur och säkerhet

fi.registrator@regeringskansliet.se

david.troeng@regeringskansliet.se (kopia)

Handläggare/er beteckning

David Troeng

Fi2023/01693

Datum

2023-08-21

Dnr

23RUN411

Sida

1(6)

Yttrande över Frågor om dagens och framtidens utmaningar på konnektivetsområdet (Fi2023/01693)

Bakgrund

Målen i den nationella bredbandsstrategin ”Sverige helt uppkopplat 2025” närmar sig sina slutdatum och Regeringskansliet arbetar med ett kunskapsunderlag för att förstå hur konnektivetsområdet kan utvecklas och hur dagens och framtidens utmaningar kan mötas. För att få en så heltäckande bild som möjligt av utvecklingen och förutsättningarna i Sverige har Regeringskansliet ställt ett antal frågor om utvecklingen på konnektivetsområdet, till ett stort antal aktörer, bland annat regionerna.

Under våren 2023 har merparten av Sveriges regioner samarbetat för ett gemensamt yttrande, någonting som även Region Västernorrland ställer sig bakom. Detta yttrande ska ses som ett komplement till det regiongemensamma yttrandet, där Västernorrlands specifika utmaningar synliggörs. Region Västernorrland tackar för möjligheten att lämna synpunkter och ser fram emot fortsatt dialog med Regeringskansliet.

Sammanfattning och övergripande synpunkter

I framtiden kommer tillgängligheten till offentliga och privata tjänster i stor utsträckning att styras av tillgången till snabbt och stabilt bredband och mobil uppkoppling. För att kunna leva, verka och utvecklas i hela Sverige så krävs därför en jämlik tillgång till bredband i hela landet. Digitaliseringens stora potential kommer först till stånd när de digitala tjänsterna efterfrågas och används av den stora massan. När det offentliga utformar digitala tjänster är det av vikt att allmänheten har en förmåga att ta till sig dessa tjänster, samt att tjänsterna bidrar med mervärden till både användaren och den som tillhandahåller tjänsten. Detta ställer stora krav på utbyggnadsgrad, kvalitet och tillförlitlighet. Först när hela Sverige har en grundläggande uppkoppling kan vi förvänta oss en digital delaktighet.

Region Västernorrland har en tydlig ambition att verka för goda livsmiljöer i hela länet. För att uppnå detta är den digitala infrastrukturen en viktig beståndsdel. Detta tydliggörs i den regionala utvecklingsstrategin (2020a), bredbandsstrategin (2021) samt den politiska viljan att verka för ett uppkopplat Västernorrland, till exempel genom att under det senaste året medfinansiera bredbandsprojekt till en kostnad av 51 miljoner kronor.

Det är ingen nyhet att norra Sverige ligger efter i utbyggnaden både vad gäller bredband och mobiltäckning, det framgår bland annat av PTS statistikframställning (2023). För att motverka denna utveckling är det av vikt att kommande nationella konnektivitet-/bredbandsstrategi tar höjd för detta. Bortsett från kommande nationella strategi bär staten en stor roll för att främja fortsatt utbyggnad, där statlig närvaro i form av riktade stödinsatser till områden med utmaningar förväntas ha stor positiv effekt. Även regionala kvoter av befintliga stödpengar (PTS byggnadsstöd) kan ha stor effekt på hur medlen fördelas regionalt.

Regeringens arbete med kommande bredbands-/konnektivitetsstrategi välkomnas, och Region Västernorrland ser fram emot att vara en aktiv part i framtagandet av strategin.

Frågor om konnektivitet

- *Hur kommer det sammantagna behovet av konnektivitet att se ut under de kommande åren?*

Behovet av konnektivitetssatsningar i Västernorrland är stort. För att människor och företag ska verkligen dra nytta av uppsidorna av en uppkopplad värld måste utbyggnaden vara likvärdig i hela Sverige. Vi måste gemensamt verka för ett sömlöst digitalt system där fast och trådlös uppkoppling möter funktionella behov oavsett geografi. En viktig aspekt i detta är att inte ställa fasta och trådlösa tekniker mot varandra, då vi i framtiden kommer behöva omfattande utbyggnad av båda – både i kapacitetssyfte och för ökad redundans.

Västernorrland är ett län med stora industri, jord- och skogsresurser. Dessa näringar är utpekade som styrke- och utvecklingsområden i regionens innovationsstrategi för smart specialisering (2020b) och kan över tid göra stora effektiviseringsvinster med utvecklade tekniska system (t.ex. AI och IOT-lösningar), men till detta krävs en bättre utbyggd grundinfrastruktur som på alla nivåer kan bidra till tillförlitliga och robusta nät. På det sammantagna är det inte bara dessa näringar som kan se uppsidor med utvecklad konnektivitet. Hela regionens ansvarspalett med sjukvård, utbildning, transport och kultur (för att nämna några) kan genom tekniker som fjärrdiagnostik, telemedicin,

utbildning via distanslärande, virtuella klassrum, fjärrstyrd kollektivtrafik, distansarbete med mera innebära stora positiva förändringar för invånare och företag.

- *Vilka delar av samhällsutvecklingen är viktiga att ta i beaktande?*

Framtidsutveckling förutsätter framtidssäker infrastruktur. Utifrån det regionala ansvaret och verksamheterna behöver följande särskilt tas i beaktande:

- Utvecklingen av modern och uppkopplad vård och hälsa
- Dynamisk och hållbar transportförsörjning och kollektivtrafik
- Likvärdiga förutsättningar att bo och verka i alla regioner och kommuner
- Distansutbildning, möjlighet till avancerade företag i alla delar av landet.

I Västernorrland finns stora etableringsplaner i alla kommuner, detta gör att behoven samt kraven på robust digital infrastruktur är högre från såväl företag, organisationer som nya och befintliga invånare. En ökad investeringsvilja hos företag och nya etableringar förväntas innebära inflyttning, bland annat i våra glesa miljöer med krav på robust och sammanbunden digital infrastruktur. Ur ett regionalt perspektiv kan det finnas särskilda utmaningar i områden där enskilda fastighetsägare valt att stå utanför fibernätet – vilket fördyrar för nästa generation som vill efteransluta sig.

På ett strukturellt plan har vi genomgått en digital transformation under och efter pandemin, men det finns fortfarande ett stort digitalt utanförskap. Detta utanförskap är inte bara en produkt av bristande nät, okunskap eller en ovilja att ansluta sig till befintliga nät. Det handlar också om de digitala tjänsternas utformning, där det är en stor utmaning för aktörerna att tillhandahålla väl utformade digitala tjänster som är tillgängliga och lätta att förstå. Se vidare Region Västernorrlands kartläggning av Digitala samhällshinder (2023).

- *Vilka utmaningar finns för utvecklingen av den grundläggande infrastrukturen?*

Den nationella digitaliseringsstrategin (2017) som också innefattar digital infrastruktur är utdaterad och nationell nivå är väldigt tystlåten om vad som borde komma närmast. Digitaliseringskoordinatorerna har efterlyst Sveriges förhållningssätt till EUs digitala kompass. Nu har DIGG, digitaliseringsmyndigheten, fått ett uppdrag att beskriva Sveriges färdplan, ett uppdrag som ska vara färdigt i oktober 2023. DIGG avser bjuda in nätverket för regionala digitaliseringskoordinatorer för samtal kring ambitionsnivå, indikatorer mm. En farhåga regionalt är att indikatorer kommer mätas på EU/nordisk/nationell nivå och att de omfattande variationer som finns ex vis när det gäller digital uppkoppling inom och mellan kommuner kommer att osynliggöras. Det finns därmed också en risk att Sverige upplevs vara "i mål" med ett antal delar i den digitala omställningen (i förhållande till andra EU-länder) samtidigt som utmaningarna är stora exempelvis i glesa regioner och kommuner. Till detta ser Region Västernorrland, utifrån ett regionalt utvecklingsperspektiv, ett behov av en ökad harmonisering och standardisering vid mätning av infrastrukturens funktionalitet och kvalitet.

När sakpolitik sätts framför territoriell och samordnad politik ges enskilda sakfrågor prioritet utan konsekvensanalys. Det ser vi nu också (på nytt) när utredningen "posttjänst för hela slanten" fått ett tilläggsuppdrag att undersöka möjligheten att införa krav på digital brevlåda för medborgare och företag. Detta utan att man reflekterar över om det finns utbyggd, robust, tillförlitligt och säkert bredbandsnät att utföra digitala tjänster genom. Den nationella nivån riskerar med andra ord att montera ner de fungerande samhällsstrukturerna innan fungerande alternativ är säkerställda.

- *Vilka förutsättningar behöver vara uppfyllda för att möta behoven av konnektivitet?*

Robust utbyggnad i hela landet är en förutsättning, där fiberutbyggnaden måste prioriteras i första hand. Vi befarar att incitamenten, och statens förmåga att bidra till ökade incitament, till fortsatt fiberutbyggnad kan komma att stagnera i och med att vi når 1 gbit-målet på nationell nivå, trots att det är stora variationer i utbyggnadsgrad på regional och lokal nivå. Vi anser att ett utbyggnads mål på nedbrutet på kommunal nivå återspeglar utbyggnadsbehovet och kan bidra till en bättre samlad bild av hur medel och insatser bör prioriteras.

- *Vad behöver olika aktörer bidra med?*

Det behövs tydliga och kontinuerligt uppdaterade nulägesbilder och en långsiktig och uthållig ambition om att bygga ihop Sverige, också i de delar av landet där marknadskrafter inte kommer att bygga för sammanbundna och robusta nät. Vi behöver också i högre grad, för att möta samhällsutmaningarna, utgå från användarna när digitala tjänster tas fram – så att vi säkerställer både infrastruktur och konnektivitet.

Digital infrastruktur är inte bara en vara som handlas på en marknad, utan numer (och i framtiden) en samhällsfråga i högsta grad, där staten med dess myndigheter har stora möjligheter att bidra digitaliseringens genomslagskraft. Konnektivitetsfrågorna måste in på en strategisk nivå i alla skeden av samhällsbygget. Försvarsmakten, Trafikverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap är några myndigheter som bygger och tillhandahåller nät till sina verksamheter och ansvarsområden, här kan det finnas samförsläggningvinster i de delar som inte är känsliga ur säkerhetssynpunkt – givet att flera sammankopplade autonoma nät skapar robusthet. Även fler statliga aktörer och myndigheter bör få i uppdrag att aktivt bidra och samverka för att främja samhällets uppkoppling. En förutsättning för god konnektivitet är att frågorna kommer in tidigt i de kommunala samhällsplaneringsprocesserna, där kommunernas intentioner med utbyggnaden kan tydliggöras genom utpekanden av prioriterade områden, stråk och noder.

Ökat regionalt inflytande av statliga stödpengar kan i förlängningen bidra med bättre lösningar som passar den enskilda geografin. Det finns ingen universallösning på konnektivitetens många utmaningar, men regionerna besitter stor kompetens kring den regionala geografins sammansättning och kan användas mer aktivt för att samhället ska kopplas upp på ett effektivt sätt.

REGION VÄSTERNORRLAND

Jonny Lundin

Ordförande regionala utvecklingsnämnden

Källor

Post- och telestyrelsen. (2023). *PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2022 – en geografisk översikt av tillgången till bredband och mobiltelefoni i Sverige*. [PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2022](#)

Regeringskansliet. (2017). *För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi*. Regeringskansliet. [for-ett-hallbart-digitaliserat-sverige-en-digitaliseringsstrategi.pdf \(regeringen.se\)](#)

Region Västernorrland. (2020a). *Ett Västernorrland – Regional utvecklingsstrategi 2030*. [ett-vasternorrland-rus-agenda-2030.pdf \(rvn.se\)](#)

Region Västernorrland. (2020b). *Västernorrlands regionala innovationsstrategi för smart specialisering*. [vasternorrlands-innovationsstrategi-for-smart-specialisering.pdf \(rvn.se\)](#)

Region Västernorrland. (2021). *Bredband för ett kraftfullt Västernorrland – Regional bredbandsstrategi för Västernorrlands län 2021–2030*. [bredbandsstrategi-2021-med-bilagor.pdf \(rvn.se\)](#)

Region Västernorrland. (2022). *Digitala samhällshinder – en rapport om människans möte med teknik i det digitala samhället och om hur vi tillsammans kan underlätta det mötet*. [Digitala samhällshinder \(rvn.se\)](#)